

CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIA nr. 259

din 18 octombrie 2024

Cu privire la examinarea Raportului privind reflectarea alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 (perioada monitorizată 07 - 13 octombrie 2024)

Prin Decizia nr. 234 din 20 septembrie 2024, Consiliul Audiovizualului (în continuare – CA) a dispus inițierea unui control privind respectarea de către serviciile media audiovizuale de televiziune, care au declarat că vor reflecta alegerile, a propriei declarații privind politica editorială pentru alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024, a art. 89 și 90 din Codul electoral nr. 325/2022 și a Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023 (în continuare – *Regulament CEC*). Controlul dispus vizază programele de știri și actualități, emisiunile de promovare electorală și dezbaterile electorale.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și art. 83 alin. (3) lit. a) din CSMA, ale art. 90 alin. (15) și (16) din Codul electoral nr. 325/2022, CA a efectuat controlul serviciilor media audiovizuale de televiziune „Moldova 1”, „TV-Găgăuzia”, „Pro TV Chișinău”, „Canal Regional”, „ATV”, „Exclusiv TV”, „Jurnal TV”, „PVC 21”, „TV8”, „TVR Moldova”, „Cinema 1”, „N4”, „SOR TV”, „Drochia TV”, „Media TV”, „Axial TV”, „TV Elita”, „Studio L” și „R Live TV”, la capitoul respectării prevederilor art. 89 și 90 din Codul electoral nr. 325/2022 și ale Regulamentului CEC, în baza înregistrărilor captate de la un operator IPTV (Moldtelecom) conectate pe serverul CA.

În cadrul ședinței publice din data de 04 octombrie 2024, CA au luat act de Notificarea cu privire la renunțarea la reflectarea alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024 a furnizorului de servicii media „HONESTAS” SRL, fondator al serviciului media audiovizual „Axial TV”.

„Moldova 1”

I. Program de știri și actualități

1. Reflectarea campaniei electorale

În perioada de control, serviciul media audiovizual „Moldova 1” a difuzat, în programul de știri și actualități „Messenger”, de la ora 21:00, 21 de subiecte cu caracter electoral.

Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 1 oră 07 min. 12 sec., ceea ce constituie 29% din durata totală a programelor de știri și actualități.

„Moldova 1” a difuzat zilnic subiecte cu caracter electoral. Cele mai multe știri electorale au fost difuzate miercuri, 09 octombrie, iar cele mai puține – joi, 10 octombrie 2024.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate toate categoriile de protagoniști: organe de stat, actori politici, concurenți electorali, cetățeni de rând, organe electorale, participanți la referendum și experți.

De cele mai multe apariții au beneficiat organele de stat (19 ori), urmate de actorii politici și concurenții electorali (9 ori), organele electorale și cetățenii de rând (7 ori). Cele mai puține apariții le-au avut participanții la referendum și experții (5 ori). Dintre actorii politici au fost reflectați I. Șor, Blocul „Victorie” și PAS. În calitate de organe de stat au fost reflectate următoarele instituții: CNA, IP Comrat, IGP, MAE, SIS, MMPS, MAI, Procuratura Anticorupție, Primăria Orhei și Judecătoria Chișinău. În calitate de organ electoral a fost prezentă CEC și Consiliul Electoral de Circumscripție pentru secțiile electorale de peste hotare.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de raport, „Moldova 1” a reflectat activitatea a 8 concurenți electorali înregistrați la CEC, volumul total de timp oferit concurenților electorali fiind de 01 min. 56 sec.

Totodată, se atestă că, cel mai mult timp de reflectare a avut V. Furtună cu 37 sec. (31,9%), urmată de T. Ulianovschi cu 36 sec. (31%), iar cel mai puțin au fost reflectați A. Stoianoglo, R. Usatii și I. Vlah cu 05 sec. (4,3%), fiind doar menționați. Concurenții electorali I. Chicu, O. Țicu și N. Morari nu au fost reflectați.

Candidatul V. Furtună a fost reflectată în cele mai multe subiecte - 2, ceilalți concurenți electorali au fost reflectați în câte 1 subiect. Concurenții electorali I. Chicu, O. Țicu și N. Morari nu au fost reflectați în niciun subiect cu caracter electoral.

Concurentul electoral V. Furtună a fost reflectat atât direct, cât și indirect. Ceilalți concurenți electorali au avut apariții indirecte.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de raport, „Moldova 1” a reflectat 5 participanți la referendum, volumul total de timp oferit participanților la referendum fiind de 58 sec. Cel mai mult a fost reflectat AUR cu 17 sec, urmat de PCRM cu 13 sec. și MAN cu 12 sec., iar cel mai puțin timp au avut participanții la referendum Acasă și VP cu 08 sec.

Toți participanții au fost reflectați într-un subiect, în mod indirect.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „Moldova 1” a reflectat 8 subiecte electorale conflictuale, toate fiind prezentate echilibrat.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 19 bărbați și a 16 femei.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele abordate de „Moldova 1” au fost relevante și au vizat procesul electoral: banii pentru cucerirea alegătorilor, adolescenți implicați în politică, sondaj despre preferințe la alegeri, secțiile de votare în Rusia, rezoluția de la Strasbourg, sprijin din partea UE, tipărirea buletinelor de vot, plată unică pentru pensionari, cadouri electorale expirate, datorii ale cetățenilor RM în Rusia, percheziții în context electoral, prima dată la vot, procedura de votare, accesibilitatea la secțiile de votare, investigația ZDG, rețineri pentru corupție și rapoartele financiare prezentate la CEC.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de concurenții electorali/participanții la referendum reflectați.

9. Accesibilitate

„Moldova 1” a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz prin rularea titrelor care au corespuns cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. Conformitatea cerințelor legale. Generale

Toate subiectele electorale difuzate de către serviciul media audiovizual de televiziune „Moldova 1” au fost incluse în rubrica „Electorală-2024”.

II. Dezbateri electorale

În perioada 05 – 13 octombrie 2024 „Moldova 1” a difuzat 5 dezbateri electorale, dintre care 2 au vizat alegerile prezidențiale, iar 3 – referendumul constituțional. Programele de dezbateri pentru funcția de președinte au fost difuzate la ora 19:00. În Declarația privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor fiind specificată ora de difuzare 21:45.

III. Rezultate comparative și concluzii

În comparație cu cele două perioade precedente de control, furnizorul a alocat mai mult timp subiectelor cu caracter electoral, ponderea acestora, arăt în valori absolute cât și raportate la spațiul total de emisie acordat programelor de știri, fiind în creștere. Celor 8 concurenți electorali reflectați le-au fost alocate 01 minut 56 secunde, sau mai puțin decât o zecime din timpul acordat în prima perioadă de control (în perioada a doua de control concurenții electorali nu au fost reflectați). Totodată, se atestă menținerea tendinței de alocare scăzută a timpului de emisie în raport cu activitatea participanților la referendum.

Cu privire în desfășurarea dezbaterilor electorale, este de menționat că „Moldova 1” a difuzat dezbaterile dedicate alegerilor prezidențiale la o altă oră (19:00) decât cea indicată în Declarație (21:45).

Prin urmare, în privința activității furnizorului de servicii media IP Compania „TeleRadio-Moldova”, fondator al serviciului media audiovizual de televiziune „Moldova 1”, în perioada de control, sunt relevante prevederile pct. 28 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023, potrivit căreia: „FSM reflectă alegerile în conformitate cu declarația privind politica editorială după aprobarea acesteia de către CA și după publicarea ei pe pagina web oficială a CA. Declarațiile se plasează în termen de 24 de ore de la aprobare, pe pagina web oficială a CA.”.

Potrivit art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 525 din 08.12.2022: „În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și interviurile scrise care prezintă, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații la alegeri) și participanții la referendum sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală.”.

Prin scrisoarea nr. 02-10/662 din 18 octombrie, IP Compania „TeleRadio-Moldova” a comunicat CA că, la data de 02 octombrie 2024, a informat despre modificările menționate mai sus, fapt confirmat de evidențele CA.

„TV-Găgăuzia”

I. Program de știri și actualități

1. Reflectarea campaniei electorale:

În perioada de control, serviciul media audiovizual „TV-Găgăuzia” a difuzat, în programul de știri și actualități „Știri”, de la ora 21.30, 3 subiecte cu caracter electoral.

Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 04 min. 34 sec., ceea ce constituie 3% din durata totală a programelor de știri și actualități. Toate subiectele cu caracter electoral au fost difuzate pe data de 9 octombrie.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 3 categorii de protagoniști: participanți la referendum, organe de stat și organ electoral.

De cele mai multe apariții au beneficiat participanții la referendum (15 ori), cele mai puține apariții le-au avut organele electorale (de 2 ori) și organul de stat: Guvernul (o dată). Autori politici, cetățeni de rând, experți și concurenți electorali nu au fost reflectați.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de raport, „TV-Găgăuzia” nu a reflectat niciun concurent electoral.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de raport, „TV-Găgăuzia” au reflectat 15 participanți la referendum, volumul total de timp oferit participanților la referendum fiind de 01 min. 15 sec. Toți participanții au beneficiat de câte 0,5 sec. într-un subiect despre participanții înregistrați și opțiunea pe care o promovează, fiind reflectați în mod indirect.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „TV-Găgăuzia” nu a reflectat niciun subiect electoral conflictual.

6. Asignarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a unui singur bărbat.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele abordate de „TV-Găgăuzia” au fost relevante și au vizat procesul electoral: tipărirea buletinelor de vot, numărul de tineri care vor vota pentru prima dată, participanții la referendum înregistrați la CEC și opțiunea pe care o promovează.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de participanții la referendum reflectați.

9. Accesibilitate

„TV-Găgăuzia” a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz prin rularea titrelor care au corespuns cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. Conformitatea cerințelor legale. Generic

Toate subiectele electorale difuzate de către serviciul media audiovizual de televiziune „TV-Găgăuzia” au fost incluse în rubrica „Electoral-2024”.

II. Dezbateri electorale

În perioada de raport, „TV-Găgăuzia” nu a organizat dezbateri electorale.

III. Rezultate comparative și concluzii

În perioada de raport, s-a constatat o descreștere a numărului de subiecte cu caracter electoral și a timpului alocat acestora pe parcursul campaniei electorale. De asemenea, nu au fost reflectați concurenți electorali, în timp ce participanții la referendum au fost doar menționați. La fel ca și în perioadele precedente, furnizorul nu a reflectat niciun subiect electoral cu caracter conflictual.

„PRO TV Chișinău”

I. Program de știri și actualități

1. Reflectarea campaniei electorale

În perioada 07-13 octombrie 2024, serviciul media audiovizual „PRO TV Chișinău” a difuzat, în programul de știri și actualități „Știrile PRO TV Chișinău”, de la ora 20:00, 29 de subiecte cu caracter electoral. Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 01 oră 08 min. 47 sec., ceea ce constituie 23% din durata totală a programelor de știri și actualități.

Cele mai multe subiecte cu caracter electoral au fost difuzate marți și vineri câte 6 subiecte, luni 5 subiecte, joi 4 subiecte, miercuri și sâmbătă câte 3 subiecte și duminică – 2 subiecte.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 6 categorii de protagoniști, preponderent concurenții electorali și organele de stat (câte 12 de ori), urmați de actorii politici (30 de ori), experții (20 de ori), cetățenii de rând (11 ori), organul electoral (9 ori), iar participanții la referendum nu au fost reflectați.

De cele mai multe apariții au beneficiat concurenții electorali și organele de stat, iar cele mai puține apariții le-a avut organul electoral, CTC.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de control, „PRO TV Chișinău” a reflectat toți concurenții electorali înregistrați de CEC, 11 la număr, volumul total de timp oferit concurenților electorali fiind de 07 min. 47 sec.

De cel mai mult timp de reflectare a beneficiat V. Furtună cu 01 min. 24 sec. (18%), urmată de M. Sandu cu 01 min. 08 sec. (14.6%), iar ceilalți concurenți electorali a avut mai puțin de 01 min.

Toți concurenții electorali au fost reflectați cu oferirea timpului pentru prezentarea activităților electorale și ca umare a unui sondaj privind preferințele electorale ale moldovenilor, iar V. Furtună a fost mediatizată și în cadrul investigației a „Ziarului de Gardă”. Totodată, M. Sandu a fost reflectată în cadrul a 5 subiecte, V. Furtună în 4 subiecte, A. Stoianoglo, R. Usari, V. Ilariev, I. Vlah, A. Năstase în câte 3 subiecte, iar ceilalți fiind mediatizați în câte 2 subiecte.

Toți concurenții electorali au beneficiat de apariții atât directe, cât și indirecte.

4. Reflectarea participărilor la referendum

În perioada de control, SMA nu a reflectat participanții la referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „PRO TV Chișinău” a reflectat 12 subiecte electorale conflictuale, toate fiind prezentate echilibrat.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 10 de femei și 19 de bărbați.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele electorale abordate de „PRO TV Chișinău” au conținut teme relevante, deoarece au fost știri de interes public prin care s-a vorbit despre coruperea alegătorilor, secțiile de vot în Rusia, rezolușii de sprijin pentru Moldova, tipărirea buletinelor de vot, etc.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de concurenții electorali.

9. Accesibilitate

SMA a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz prin vorbirea în limba română și rularul titrelor cure cu corespuns cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. Conformitatea cerințelor legale, Generic

În data de 10.10.2024, în cadrul programului de știri și actualități de la ora 20:00, a fost difuzat subiectul cu titlul „1,8 miliarde de euro din partea UE”. Vizita șefei Comisiei Europene, Ursula Von Der Leyen la Chișinău. La final de subiect, reporterul menționează că „vizita Ursulei Von Der Leyen și faptul că sperăm pentru RM. abia după ce Parlamentul European a votat o rezoluție în care conștientizăm implicarea Rusiei în procesul electoral din țara noastră în oțurul alegerilor prezidențiale și a referențului constituțional și în care se menționează despre achenele de fraudare a voturilor puse la cale de Moscova prin intermediul polițienilor pro ruși.”. Știrea nu a fost încadrată în rubrica „Electorală 2024”.

II. Dezbateri electorale

În perioada de control, „PRO TV Chișinău” nu a organizat dezbateri electorale. De menționat că, în Declarația privind reflectarea alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, SMA s-a angajat să organizeze dezbateri electorale în perioada 07-18.10.2024.

III. Rezultate comparative și concluzii

În cea de-a treia perioadă de control, numărul subiectelor electorale difuzate de furnizor și timpul alocat acestora au revenit la valori comparabile cu prima perioadă (35 de subiecte și 01 oră 24 min. 29 sec. pentru 1 perioadă, compunând cu 29 de subiecte și 01 oră 08 min. 47 sec., în cea de-a treia), după o scădere semnificativă în perioada a doua de control (15 subiecte și 39 min. 56 sec.). Totodată, raportat la durata totală a programelor de știri, ponderea subiectelor cu caracter electoral a înregistrat valori relativ constante, oscilând între 19% și 23%, cu o ușoară creștere în a treia perioadă de control. Așfel în perioada curentă de control, cât și în cea precedentă, activitatea participanților la referendum nu a fost reflectată.

În contextul supravegherii respectării normelor legale cu caracter electoral, a fost constatată comiterea unei încălcări de la prevederile Regulamentului CEC. Astfel, la data de 10.10.2024, în cadrul programului de știri și actualități de la ora 20:00, a fost difuzat subiectul cu titlul „1,8 miliarde de euro din partea UE”. Acest subiect fiind încadrat în rubrica „Electorală 2024”, în acest sens fiind relevante prevederile pct. 38 din Regulamentul CEC, care prevede: „În programele de știri și actualități, subiectele cu caracter electoral sunt incluse în rubrica specială „Electorală 2024”, evidențiată prin semnale acustice sau vizuale sonore la început și la final”.

Potrivit art. 90 alin. (1) din Codul electoral: „În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenți electorali (candidați în alegeri) și participanții la referendum sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media aprobat de Camera Electorală Centrală”.

Prin scrisoarea nr. 11 din 18 octombrie 2024, ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, furnizorul serviciului media „PRO TV Chișinău” s-a expus pe marginea raportului de control, menționând că știrea din 10 octombrie cu titlul „1,8 miliarde de euro din partea UE”, a fost calificată eronat de DCȘMA deoarece nu are un context electoral. Făcând trimitere la prevederile art. 90 alin. (2) din Codul electoral al Republicii Moldova, „PRO TV Chișinău” susține că: „[...] raționamentul acestei norme este de a rașiona în timpul perioadei electorale difuzarea unor programe, care se constituie drept subiecte de interes public, dar nu conțin electoral. Mai mult, în reflectarea alegerilor, furnizorii de servicii media audiovizuale se vor ghida de „principiile de echitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor”, potrivit art. 89 alin. (2) al Codului electoral – fapt care nu a fost contestat de DCȘMA în Raport în viziunea unor programe supuse monitorizării. Considerăm că știrea indicată nu se încadrează în niciunul din categoriile de programe cu caracter electoral înțeles la art. 90 alin. (2) din

Codul electoral, iar DCSMA nu a arătat contrariul. Știrea respectivă tratează un subiect de interes public și amănă cel al ofertei finanțării din partea UE, anunțată de președintele Comitetului UE la 10.10.2024. La finalul raportului se menționează despre Rezoluția Parlamentului European din 9 octombrie 2024 referitoare la consolidarea rezilienței Republicii Moldova împotriva ingerințelor Rusiei înainte de următoarele alegeri prezidențiale și un referendum constituțional privind integrarea europeană², adoptată cu o -1 învotă. Astfel este un fapt constatată că Rezoluția Parlamentului European indică asupra ingerințelor Rusiei înainte de alegerile prezidențiale și referendumul constituțional din 20.10.2024. Este greu de explicat cum reflectarea acestui fapt ar fi un conținut cu caracter electoral. „Pro Digital” SRL a reflectat subiectul dintr-o perspectivă obiectivă, nu a demonstrat partizanul politic, nu a încercat să altereze sursa știrii și nici să demonteze exemplele de dezinformare. Astfel, considerăm judicios ca autorul Raportului să explice în care categorie de programe cu caracter electoral se înscrie știrea indicată și să își motiveze actul. Conform art. 118 alin. (3) Cod administrativ: „Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual și condiționează legalitatea acestuia.”

În contextul celor expuse de „PRO TV Chișinău”, menționăm că știrea a avut un conținut electoral care a vizat anumite aspectele procesului electoral, respectiv trebuia inclusă în rubrica „Electoralul 2024”, deoarece categoria „Program de știri și actualități” menționată la art. 90 alin. (2) lit. a) din Codul electoral, prevede: „Program audiovizuale cu caracter electoral se consideră următoarele: a) programele de știri și actualități – rubricile sau grupajele informative, evidențiate prin semnale acustice și vizuale unice, în care pot fi difuzate informații despre tehnica votării, sistemul electoral, alie aspecte ale procesului electoral, sondaje de opinie și activități de campanie ale grupurilor de inițiativă, ale concurenților electorali și ale participanților la referendum.”. Astfel, informațiile mediatizate în acest subiect, precum că „[...] parlamentul European a votat o rezoluție în care condamnă implicarea Rusiei în procesul electoral din țara noastră în ajunul alegerilor prezidențiale și a referendumului constituțional și în care se menționează despre schemele de fraudare a voturilor pe la case de Moscova prin intermediul politicianilor pro rai”, nu pot fi calificate drept conținut neelectoral, dat fiind faptul că vorbește despre unele aspecte ale procesului electoral din această perioadă.

„ATV”

I. Program de știri și actualități

1. Reflectarea campaniei electorale

În perioada de control, serviciul media audiovizual „ATV” a difuzat, în programul de știri și actualități „Новація ATV”, de la ora 17:30, 6 subiecte cu caracter electoral.

Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 11 min. 25 sec., ceea ce constituie 40% din durată totală a programelor de știri și actualități.

„ATV” s-a angajat să reflecte programele de știri și actualități în fiecare zi de vineri, respectiv, în ziua de 11 octombrie, au fost reflectate 6 subiecte cu caracter electoral.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 4 categorii de protagoniști: concurenți electorali, participanți la referendum, organe de stat și un organ electoral.

De cele mai multe apariții au beneficiat participanții la referendum (15 ori), urmași de concurenții electorali (11), iar cele mai puține apariții le-au avut organul electoral (de 4 ori) și organele de stat (de 3 ori).

Actori politici, cetățeni de rând și experți nu au fost reflectați.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de raport, „ATV” a reflectat 11 concurenți electorali înregistrați de CBC, volumul total de timp oferit concurenților electorali a fost de 04 min. 09 sec. De cel mai mult timp de reflectare a beneficiat A. Stoianoglo cu 35 sec. (14,1%), urmat de O. Țicu cu 29 sec. (11,6%) și I. Chisno cu 27

sec. (10,8%), iar cel mai puțin au fost reflectați A. Nastase cu 15 sec. (6,0%) și L. Vlah cu 16 sec. (6,4%).

Toți concurenții electorali au fost reflectați în cadrul unui subiect, în mod indirect.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de raport, „ATV” a reflectat 15 participanți la referendum, volumul total de timp oferit participanților la referendum fiind de 01 min. 15 sec. Toți participanții au beneficiat de câte 05 sec. într-un subiect despre participanții înregistrați și opțiunea pe care o primesc.

Toți participanții au fost reflectați într-un subiect, cu o durată de 05 sec. fiecare, fiind menționați.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „ATV” nu a reflectat niciun subiect electoral cu caracter conflictual.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 8 bărbați și a 6 femei.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele abordate de „ATV” au fost relevante și au vizat procesul electoral: rezultatele controlului privind modul de reflectare a alegerilor, expedierea plicurilor cu buletinele de vot, numărul de tunc cure vot vor vota pentru prima dată, votarea prin urna mobilă, lista concurenților electorali și a participanților la referendum.

8. Atitudine anti

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de concurenții electorali/participanții la referendum reflectați.

9. Accesibilitate

„ATV” a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz, prin rulara titlurilor care au corespuns cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. Conformitatea cerințelor legale. Generic

În perioada de raport, s-a ales cu „ATV” nu a inclus un subiect din 11 octombrie în rubrica „Electorală-2024”. În cadrul subiectului cu titlul „*Якщо компанія за обстеження неповідомить про результати*” au fost prezentate rezultatele controlului privind modul de reflectare a alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 de către servicii media audiovizuale în perioada 20 – 29 septembrie 2024.

II. Rezultate comparative și concluzii

Pe parcursul celor trei perioade de control, numărul subiectelor electorale difuzate și timpul alocat acestora au înregistrat o creștere, de la 2 la 6 în cazul subiectelor, iar ca timp de reflectare – de la 01 min. 25 sec. la 11 min. 25 sec. Raportul în durată totală a programelor de știri, ponderea subiectelor cu caracter electoral a înregistrat o ascensiune accentuată, atingând 40% în cea de-a treia perioadă, comparativ cu 5% în prima perioadă de control. Comparativ cu primele două perioade, în cea actuală s-a înregistrat o creștere atât a timpului alocat reflectării participanților la referendumul constituțional (de la 0 min. la 01 min. 15 sec.), cât și a numărului participanților la referendum reflectați (de la 0 la 15).

Totodată, s-a atestat că, în cadrul programului de știri și actualități de la ora 17:30, a fost difuzat un subiect cu titlul „*Якщо компанія за обстеження неповідомить про результати*” care nu a fost încadrat în rubrica „Electorală 2024”, în care context sunt relevante prevederile pct. 38 din Regulamentul CFC, care prevede: „*În programele de știri și actualități, subiectele cu caracter electoral sunt incluse*”

la rubrica specială „Electorală – 2024”, evidențiată prin semnale acustice sau vizuale unice la început și la final”.

Potrivit art. 90 alin. (1) din Codul electoral: „În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri) și participanții la referendum vor difuzate/publicate cu respectarea legislației privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală”.

„Exclusiv TV”

I. Program de știri și actualități

1. Reflectarea campaniei electorale

În perioada 07 octombrie – 13 octombrie 2024, serviciul media audiovizual „Exclusiv TV” a difuzat, în programul de știri și actualități „Știri”, de la ora 22:40 și în programul de știri „Sinteza săptămânii”, de la ora 7:00, 28 de subiecte cu caracter electoral. Volumul total al acestor subiecte cu caracter electoral a fost de 01 ora 33 min. 29 sec., ceea ce constituie 47% din durata totală a programelor de știri și actualități.

Cele mai multe subiecte cu caracter electoral au fost difuzate pe data de 11.10.2024 (vineri) – 7 subiecte. Cele mai puține subiecte de știri cu caracter electoral au fost difuzate pe data de 09.10.2024 (miercuri) și 10.10.2024 (joi) – câte 3 subiecte. „Exclusiv TV” a difuzat zilnic subiecte de știri cu caracter electoral.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 7 categorii de protagoniști, preponderent, organe de stat – 30, cetățeni de rând – 18, actorii politicii – 8, concurenți electorali și organul electoral – 6, experți – 3, și participanți la referendum – 1. De cele mai multe apariții au beneficiat organele de stat. Cele mai puține apariții le-au avut participanții la referendum.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de control, „Exclusiv TV” a reflectat activitatea a 5 din 11 concurenți electorali înregistrați de CEC, volumul total de timp oferit concurenților electorali fiind de 09 min. 00 sec.

Totodată se atestă că „Exclusiv TV” a reflectat proporțional ca durată, cei 5 concurenți electorali mediați. De cel mai mult timp de reflectare a beneficiat R. Ursăți cu 02 min. 16 sec. (25,2%), urmat de I. Chieșu cu 01 min. 52 sec. (20,7%), iar cel mai puțin a fost reflectat M. Sandu cu 01 min. 18 sec. (14,4%).

Concurenții electorali V. Turlev, I. Vlah, A. Năstase, O. Țicu, T. Ulianovschi și N. Morari nu au beneficiat de timp de reflectare.

De cea mai mare durată a reflectării a beneficiat R. Ursăți cu 02 min. 16 sec., urmat de I. Chieșu cu 01 min. 52 sec., iar de cea mai mică durată a reflectării a beneficiat M. Sandu cu 01 min. 18 sec. Concurența electorală M. Sandu a fost reflectată în două subiecte cu caracter electoral. Concurenții electorali A. Stoianoglo, R. Ursăți, I. Chieșu și V. Furtună au fost reflectați într-un subiect de știri cu caracter electoral.

Concurenții electorali V. Turlev, I. Vlah, A. Năstase, O. Țicu, T. Ulianovschi și N. Morari nu au fost reflectați în subiecte de știri cu caracter electoral.

Concurenții electorali A. Stoianoglo, R. Ursăți, I. Chieșu și V. Furtună au beneficiat de apariții atât directe, cât și indirecte. Concurența electorală M. Sandu a avut două apariții directe.

Concurenții electorali V. Turlev, I. Vlah, A. Năstase, O. Țicu, T. Ulianovschi și N. Morari nu au avut intervenții.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de control, a fost reflectat 1 din 15 participanți înregistrați de CBC, volumul total de timp acordat participanților la referendum a fost de 01 min. 45 sec.

Participanțul la referendum MAN a beneficiat de 01 min. 45 sec. din timp de reflectare. Ceilalți 14 participanți la referendum nu au beneficiat de timp de reflectare.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „Exclusiv TV” a reflectat 9 subiecte electorale conflictuale, toate fiind prezentate echilibrat.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 13 de bărbați și 26 de femei.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele abordate de „Exclusiv TV” au fost relevante și au vizat procesul electoral: mediatizarea a unui participant la referendumul republican constituțional, oferirea promisiunilor electorale de concurenții electorali, vox-populi despre alegerile prezidențiale, activitatea CBC, mîturirea alegătorilor moldoveni în campanie, implicarea minorilor în campania electorală, încălcarea ilegală a campaniei electorale etc.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de concurenții electorali/participanții la referendum reflectați.

9. Accesibilitate

SMA a respectat parțial rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz, prin afișarea titlurilor care au corespuns cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. Conformitatea cerințelor legale, Generice

În perioada de raport, „Exclusiv TV”, în cadrul programelor de știri și actualități, a inclus toate subiectele electorale în rubrica specială „Electorală 2024”.

II. Rezultate comparative și concluzii

Pe parcursul celor trei perioade de control numărul subiectelor electorale difuzate de timizer a fost relativ constant, fiind cuprins între 22 și 28 de subiecte per perioadă. Timpul alocat acestora a crescut ușor în a doua perioadă (de la 01 oră 06 min. 59 sec. la 01 oră 12 min. 09 sec.) și accentuat în cea de-a treia, atingând durata de 01 oră 33 min. 29 sec., sau cu aproape 40% mai mult decât în prima perioadă. La fel, se poate remarca o creștere constantă a ponderii subiectelor electorale în durata totală a buletinelor informative de la 23% în prima perioadă, la 47% în perioada de raport. La capitolul reflectării concurenților electorali, numărul acestora s-a diminuat de la prima la cea de-a treia perioadă de control de la 11 la 5. Totodată, s-a constatat diminuarea timpului alocat reflectării referendumului constituțional (în raport cu perioada precedentă de control) de la 05 min. 04 sec la 01 min. 45 sec. și a numărului participanților la referendum reflectați (în raport cu ambele perioade precedente de raport) de la 15 la 1.

„Jurnal TV”

I. Program de știri și actualități

1. Reflectarea campaniei electorale

În perioada 07 – 13 octombrie 2024, serviciul media audiovizual „Jurnal TV” a difuzat, în programul de știri și actualități „Jurnalul orei 19:00”, de la ora 19:00, 24 de subiecte cu caracter electoral.

Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 54 min. 26 sec., ceea ce constituie 26% din durata totală a programelor de știri și actualități.

Cele mai multe subiecte cu caracter electoral au fost difuzate pe data de 07.10.2024 (Juri) și 09.10.2024 (miercuri). Totodată, este de menționat că SMA a difuzat știri electorale în toate zilele indicate în Declarația privind politica editorială aprobată de CA.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 7 categorii de protagoniști, preponderent, concurenți electorali (26 de ori), cetățeni de rând (22 de ori), organe de stat (21 de ori), actori politici (17 ori), organul electoral – 10, participanți la referendum – 6 și experți – 3. Dintre actorii politici au fost reflectați Ilan Șor, formațiunea „Victoria – Pobeda”, Igor Dodon, Marina Iambur, și Vasile Bolea. În calitate de organe de stat au fost reflectate următoarele instituții: MAI, CNA, MAELI, SIS, Guvernul, Procuratură Generală, MEC, INI, IGP, Procuratura Anticorupție. În calitate de organ electoral a fost prezentă CEC.

De cele mai multe apariții au beneficiat concurenții electorali. Cele mai puține apariții le-au avut experții.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de raport, „Jurnal TV” a reflectat activitatea a 11 concurenți electorali înregistrați de CEC, volumul total de timp oferit concurenților electorali fiind de 12 min. 14 sec.

Totodată, se atestă că „Jurnal TV” a reflectat toți concurenții electorali. De cel mai mult timp de reflectare a beneficiat V. Furtună cu 01 min. 55 sec. (15,7%), urmată de I. Ulianovschi cu 01 min. 20 sec. (10,9%), iar cel mai puțin a fost reflectat R. Usufi cu 52 sec. (7,1%).

Toți concurenții electorali au beneficiat de o mediuizare a activităților electorale. Cea mai reflectată și cea durată și cea nr. de subiecte a fost V. Furtună cu 01 min. 55 sec. de durată totală, reflectată în cadrul a 3 subiecte electorale. După nr. de subiecte electorale și durata de reflectare, pe al doilea loc se află I. Ulianovschi cu 01 min. 20 sec., iar pe al treilea I. Vlah, fiind reflectat în 3 subiecte electorale cu o durată totală de 01 min. 17 sec. De cea mai mică durată de reflectare de 52 sec. a avut parte R. Usufi cu apariții în 2 subiecte.

Concurenții electorali A. Strienoglo, M. Sandu, R. Usufi, I. Vlah și V. Furtună au beneficiat de apariții directe și indirecte, iar V. Tarlev, I. Chieu, A. Năstase, O. Tîeu, T. Ulianovschi și N. Morari de intervenții indirecte.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de raport, au fost reflectați 5 participanți la referendum din 15 participanți înregistrați de CEC, volumul total de timp acordat participanților la referendum fiind de 03 min. 10 sec.

Celor 5 participanți la referendum prezentări li s-a oferit oportunitatea de a-și pronunța și argumenta opțiunea pentru referendum. 4 participanți au fost reflectați în cadrul a câte un subiect, iar PSDR în cadrul a două subiecte.

De cel mai mult timp de reflectare a beneficiat PSDR cu 01 min. 36 sec., urmat de PAS cu 36 sec., iar cel mai puțin a fost reflectat PR cu 12 sec.

PAS, MAN și PSDR au fost reflectați direct și indirect, PR și PVE au fost reflectați indirect.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „Jurnal TV” a reflectat 9 subiecte electorale conflictuale, toate fiind prezentate echilibrat.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 39 de bărbați și 36 de femei.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele abordate de „Jurnal TV” au fost relevante și au vizat procesul electoral: mediatizarea participanților la referendumul republican constituțional, informații generale despre tehnica votării, oferirea promisiunilor electorale de concurenți și vox-populi. Este de remarcat faptul că s-a ulesit o tendință de difuzare a subiectelor electorale despre coruperea alegătorilor din Republica Moldova, de „gruparea Șor”, de exemplu în reportajele: „Percheziții la Victoria lui Șor”, „Acțiuni de corupere electorală” din 07.10.2024 și „Cădușii electorale expirați” din 09.10.2024. Suplimentar, este de afirmat că nu numai multe subiecte electorale difuzate și-au focalizat atenția asupra relațiilor bilaterale dintre Federația Rusă și Republica Moldova în contextul alegerilor prezidențiale și referendumului („*Doză secți de votare la Moscova*” din 07.10.2024; „*S-am fi prăvălit cu credința în lumea noastră*” din 08.10.2024; „*Parlamentul European sprijină Republica Moldova*” din 09.10.2024). Subiectele electorale respective atrag atenția consumatorilor de servicii media asupra procesului electoral în ansamblu, dar au și rolul de a atenționa alegătorii asupra unor posibile ilegalități sau tentative de compromitere a alegerilor prezidențiale și referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de concurenții electorali/participanții la referendum reflectați.

9. Accesibilitate

SMA a respectat parțial rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz, prin afișarea titrelor care au corespuns cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. Conformitatea cerințelor legale. Generic

În perioada de raport, „Jurnal TV”, în cadrul programelor de știri și actualități, a inclus toate subiectele electorale în rubrica specială „Electoral 2024”.

II. Dezbateri electorale

„Jurnal TV” a organizat 3 dezbateri dedicate referendumului, la care au fost invitați câte 5 participanți la referendum. Este de menționat că pe 10.10.2024, formațiunea PCRM nu s-a prezentat la dezbateri. Dezbaterile electorale au fost organizate în corespondență cu rigorile legale.

III. Rezultate comparative și concluzii

Pe parcursul celor trei perioade de control numărul subiectelor electorale difuzate de furnizor și timpul alocat acestora a înregistrat valori relativ constante, cu o scădere în cea de-a doua perioadă, fiind cuprins între 20 și 27 în cazul subiectelor, iar cu timp de reflecție între 41 min. 57 sec. și 01 oră 04 min. 44 sec. Raportată la durata totală a programelor de știri, ponderea subiectelor cu caracter electoral a înregistrat o ușoară ascensiune graduală, atingând 26% în cea de-a treia perioadă, comparativ cu 18% în prima perioadă de control. Comparativ cu prima perioadă de control, în care au fost alocate 15 sec. pentru reflecția participanților la referendum, în următoarele două perioade timpul rezervat a înregistrat o creștere semnificativă, depășind 3 minute. Numărul participanților reflectați a ajuns la 5 în ultimele două perioade, comparativ cu 3 participanți reflectați în perioada I.

„TVC 21”

I. Program de știri și actualități

1. Reflecția campaniei electorale

În perioada 07-13 octombrie 2024, serviciul media audiovizual „TVC 21” a difuzat, în programul de știri și actualități „News Digest”, de la ora 19:55, 20 subiecte cu caracter electoral. Volumul total

alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 04 min. 16 sec., ceea ce constituie 18% din durata totală a programului de știri și actualități.

„TVC 21” a difuzat zilnic subiecte cu caracter electoral. Cele mai multe subiecte cu caracter electoral au fost difuzate pe data de 7 și 11 octombrie 2024, iar la data de 10 octombrie, în cadrul programului „News Digest” a fost difuzat un subiect cu caracter electoral.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 5 categorii de protagoniști, preponderent fiind reflectați concurenții electorali în 11 apariții, urmând organele de stat (CNA, ANI și Procuratura Generală) și actorii politici (I. Ceban și I. Munteanu) cu 3 apariții fiecare, iar Organul electoral (CEC) și experții (Promo Lex) au avut câte o apariție.

Participanți la referendum și cetățeni de rând nu au fost reflectați.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de raport, „TVC 21” a reflectat activitatea a 7 concurenți electorali înregistrați de CEC, volumul total de timp oferit concurenților electorali fiind de 02 min. 42 sec., în 11 de subiecte. Aceștia au fost reflectați relativ neproportional, ca durată și apariții.

De cel mai mult timp de reflectare și apariții a beneficiat Maia Sandu, în 4 subiecte cu o durată de 57 sec. (35,5%), urmată de Renato Usatfi, reflectat în 2 subiecte - cu 26 sec. (16%) și Victoria Furtună - cu 25 sec. (15,4%) într-un subiect, iar cel mai puțin au fost reflectați Andrei Năstase și Tudor Ulianovschi - cu 14 sec. (8,6%) și Vasile Tarlev, Octavian Țicu reflectați câte 13 sec. (8,0%) fiecare, în cadrul a câte un subiect. Toți concurenții au fost menționați în context electoral. Maia Sandu a fost reflectată în 4 subiecte cu conținut electoral, 2 mediatizând calitatea de concurent la funcția de președinte, iar alte două știri au fost despre referendumul republican și importanța integrării europene. Ceilalți concurenți au fost reflectați prin prisma candidaturii la alegerile pentru funcția de președinte. Candidații reflectați au beneficiat doar de apariții indirecte. Formatul programului este compus din imagini și text.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de raport, „TVC 21” nu a reflectat niciun participant la referendum.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „TVC 21” a reflectat un subiect electoral conflictual, echilibrat prin prezentarea surselor.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 9 bărbați și 5 femei.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele abordate de „TVC 21” au fost relevante și au vizat procesul electoral.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de concurenții electorali.

9. Accesibilitate

SMA a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz prin titrarea conținutului.

10. Conformitatea cerințelor legale. Generic

În perioada de raport, toate subiectele cu conținut electoral difuzate de „TVC 21” au fost incluse în rubrica „Electorală 2024”.

Totodată, în perioada 07-13 octombrie 2024, SMA a difuzat principalul program de știri și actualități „News Digest”, la ora 19:55.

Potrivit Declarației privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor aprobată de CA, programele de știri au fost programate pentru orele 8:30, 19:30 și 21:30, în cadrul acestora urmând să fie prezentate subiectele cu caracter electoral. La data de 15 octombrie 2024, FSM a solicitat modificarea Declarației privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor pentru SMA „TVC 21”, modificând ora de difuzare pentru 19:50. Modificările au fost aprobate de CA în aceeași zi.

II. Dezbateri electorale

În perioada de raport, „TVC 21” nu a organizat dezbateri electorale.

III. Concluzii

Pe parcursul celor trei perioade de control numărul subiectelor electorale difuzate și timpul alocat acestora a înregistrat o descreștere neașteptată, de la 59 de subiecte (14 min. 42 sec.) în prima perioadă de control, la 20 de subiecte (04 min. 16 sec.) în a treia perioadă de control. Raportată la durata totală a programelor de știri, ponderea subiectelor cu caracter electoral a înregistrat o descreștere accentuată, atingând 18% în cea de-a treia perioadă, comparativ cu 38% în prima perioadă de control. Durata reflectării concurenților electorali la fel a înregistrat o scădere constantă în cele trei perioade de control, de la 07 min. 54 sec. (perioada I) la 02 min. 42 sec. (perioada III). În ultimele două perioade de control s-a constatat lipsa reflectării participării la referendumul republican constituțional.

Dată fiind difuzarea programelor de știri și actualități la o altă oră decât cea indicată în Declarația de reflectare a alegerilor prezidențiale și a referendumului constituțional din 20 octombrie 2024, în raport cu activitatea „TVC 21” sunt relevante prevederile pct. 28 din Regulamentul CDC, potrivit cărora: *„CSM reflectă alegerile în conformitate cu declarația privind politica editorială după aprobarea acesteia de către CA și după publicarea ei pe pagina web oficială a CA. Declarațiile se plevează, în termen de 24 de ore de la aprobare, pe pagina web oficială a CA.”*

Potrivit art. 90 alin. (1) din Codul electoral: *„În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele video care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri) și participarea la referendum sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală.”*

„TV8”

I. Program de știri și actualități

1. *Reflectarea campaniei electorale*

În perioada 07-13 octombrie 2024, serviciul media audiovizual „TV8” a difuzat, în programul de știri și actualități „Știrile TV8”, de la ora 19:00, 30 de subiecte cu caracter electoral. Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 01 oră 18 min. 08 sec., ceea ce constituie 38% din durata totală a programelor de știri și actualități.

Cele mai multe subiecte cu caracter electoral au fost difuzate duminică, 6 subiecte (sinteza săptămânii), miercuri și vineri câte 5 subiecte, marți și joi câte 4 subiecte, luni și sâmbătă câte 3 subiecte.

2. *Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral*

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 6 categorii de protagoniști, preponderent organele de stat (45 de ori), urmate de actorii politici și cetățenii de rând (câte 32 de ori), experții (11

oră), organul electoral și concurenții electorali (câte 6 ori), iar participanții la referendum nu au fost reflectați. Participanții la referendum nu au fost reflectați.

De cele mai multe apariții au beneficiat organele de stat, iar cele mai puține apariții le-au avut organul electoral și concurenții electorali.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de control, „TV8” a reflectat 5 concurenți electorali din cei 11 înregistrați de CEC, volumul total de timp oferit concurenților electorali fiind de 06 min. 23 sec. De cel mai mult timp de reflectare a beneficiat V. Furtună și N. Morari cu câte 01 min. 59 sec. (câte 31,1%), urmate de V. Turlev cu 01 min. 37 sec. (25,3%), T. Ulianovschi cu 43 sec. (11,2%), iar de cel mai puțin timp de reflectare a avut A. Năstase cu 05 sec. (1,3%).

Concurenții electorali V. Turlev și V. Furtună au fost reflectați în câte 2 subiecte, iar ceilalți au fost reflectați în câte un subiect. Concurenții electorali reflectați de SMA au fost mediatizați în cadrul subiectelor ce țin de anchetele jurnaliștilor de la „Cutia Neagră” referitor la candidații la prezidențiale și în sancțiunile și evenimentele de la CEC privind raportul financiar.

V. Turlev și N. Morari au beneficiat de apariții atât directe, cât și indirecte, iar A. Năstase, V. Furtună și T. Ulianovschi au fost reflectați prin apariții indirecte.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de control, SMA nu a reflectat participanții la referendum.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de control, „TV8” a reflectat 16 subiecte electorale conflictuale, toate fiind prezentate echilibrat.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 41 de femei și 57 de bărbați.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele electorale abordate de „TV8” au conținut teme relevante, deoarece au fost știri de interes public prin care s-a vorbit despre corectarea alegărilor, rezoluția LE privind sprijinul pentru Moldova, investigația unei jurnaliste de la Ziarul de Gardă, etc.

8. Atitudine autar

SMA a manifestat atitudine nepărtinicioasă față de concurenții electorali.

9. Accesibilitate

SMA a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de vîz sau auz prin voiciferarea în limba română și rularea titrelor care au corespuns cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. Conformitatea cerințelor legale. Generale

SMA a difuzat 3 subiecte cu caracter electoral în cadrul programelor de știri și actualități de la ora 19:00, care nu au fost înregistrate în rubrica „Electorală 2024”.

În data de 08.10.2024, subiectul cu titlul „Rezoluție în susținerea Moldovei”, în data de 09.10.2024, subiectele „Rezoluție LE în sprijinul Moldovei” și „Ajutor unic înainte de alegeri”.

II. Dezbateri electorale

În perioada de control, „TV8” nu a organizat dezbateri electorale.

De menționat că, în Declarația privind reflectarea alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024, SMA s-a angajat să organizeze dezbateri electorale pentru alegerile prezidențiale în intervalul de timp 17:00-22:00.

Totodată, prin scrisoarea din nr. din 08 octombrie 2024, SMA a comunicat CA că va difuza în direct dezbaterile electorale în perioada 14-16 octombrie 2024, în primă difuzare la ora 19:55.

III. Rezultate comparative și concluzii

În contextul analizei timpului alocat subiectelor cu caracter electoral și ponderii acestora în raport cu durata totală a programelor de știri, pe parcursul celor trei perioade de control se poate constata o creștere constantă a valurilor înregistrate: de la 44 min. 46 sec. în prima perioadă (16% din timpul programelor de știri) la 01 ora 18 min. 08 sec. în cea de-a treia perioadă (38% din timpul programelor de știri). Numărul subiectelor, după o scădere nesemnificativă în cea de-a doua perioadă de control (63 de prima (de la 18 la 16), a înregistrat o creștere importantă în perioada a treia (30 de subiecte). Spre deosebire de primele două perioade de control, în cea de-a treia participauși la referendum nu au fost reflectați.

În contextul supravegherii respectării normelor legale cu caracter electoral, a fost constatăă comiterea unei abateri de la prevederile Regulamentului CEC. Astfel, în perioada de referință, SMA a difuzat 3 subiecte cu caracter electoral în cadrul programelor de știri și actualități de la ora 19:00, acestea nefiind încadrate în rubrica „Electorală 2024”. În data de 08.10.2024, subiectul cu titlul „Rezoluție în susținerea Moldovei”, în data de 09.10.2024, subiectele „Rezoluție UE în sprijinul Moldovei” și „Ajutor unic înainte de alegeri”. În acest context fiind relevante prevederile pct. 36 din Regulamentul CEC, care prevede: „În programele de știri și actualități, subiectele cu caracter electoral sunt incluse în rubrica specifică „Electorală – 20...”, evidențiată prin semnale auzibile sau vizuale unice la început și la final”.

Potrivit art. 90 alin. (1) din Codul electoral: „În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, candidații electorali (candidații în alegeri) și participauși la referendum sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală”.

În data de 10.10.2024, CA a recepționat scrisoarea din nr. din aceeași dată din partea AO „Media Alternativă”, care a comunicat următoarele: „Raportajul menționat în raport a creat confuzie în momentul clasificării acestuia. Materialul nu a vizat direct votul sau concursul electoral sau instituția/autoritatea implicată în procesul electoral, ci a relatat despre drepturile omului, fenomenul dezinformării, promovării fakeurilor, miturilor și narativelor direcționate împotriva statelor și valorilor Uniunii Europene. Este important să menționăm că și protagoniștii raportajului nu vorbeau despre opțiunile de vot, procesul electoral fiind menționat doar ca și perioadă de timp.

În acest context, vă rugăm respectuos ca în momentul adoptării unei decizii să țineți cont de circumstanțele expuse supra.”.

„TVR Moldova”

I. Program de știri și actualități

1. Reflectarea campaniei electorale

În perioada 07 – 13 octombrie 2024, serviciul media audiovizual „TVR Moldova” a difuzat, în programul de știri și actualități „Teledinamica”, de la ora 19:00, 20 de subiecte cu caracter electoral. Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 48 min. 05 sec., ceea ce constituie 19% din durata totală a programelor de știri și actualități.

Cele mai multe subiecte cu caracter electoral au fost difuzate pe data de 11.10.2024 (vineri) și 09.10.2024 (miercuri). Totodată, este de menționat că SMA a difuzat știri electorale în toate zilele indicate în Declarația privind politica editorială aprobată de CA.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 5 categorii de protagoniști: concurenți electorali (27 de ori), actori politici (8 ori), organele de stat și cetățenii de rând (5 ori), organul electoral – de 2 ori. Dintre actorii politici au fost reflectați I. formațiunea „Victoria – Pobeda”, PAS și PSRM. În calitate de organe de stat au fost reflectate următoarele instituții: CNA, Guvernul, Procuratura Generală și Curtea de Apel Chișinău. În calitate de organ electoral a fost prezentă CEC. De cele mai multe apariții au beneficiat concurenții electorali. Cele mai puține apariții le-a avut organul electoral.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de raport, „TVR Moldova” a reflectat activitatea a 11 concurenți electorali înregistrați de CEC, volumul total de timp oferit acestora fiind de 10 min.

Totodată, se atestă că „TVR Moldova” a reflectat toți concurenții electorali. De cel mai mult timp de reflectare a beneficiat V. Furtună cu 01 min. 40 sec. (16,7%), urmată de M. Sandu cu 01 min. 13 sec. (12,2%), iar cel mai puțin a fost reflectat O. Țicu cu 20 sec. (3,3%).

Toți concurenții electorali au beneficiat de o mediatizare a activităților electorale. M.Sandu, R. Usatfi au fost reflectați în patru subiecte. Cei mai mulți concurenți electorali au fost reflectați în trei subiecte. O. Țicu și N. Morari au fost reflectați într-un subiect cu cel mai puțin timp.

Majoritatea concurenților electorali au beneficiat de apariții atât directe, cât și indirecte, cu excepția I. Chicu și A. Năstase care au avut doar apariții indirecte.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de raport, nu au fost reflectați participanți la referendum.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „TVR Moldova” a reflectat 7 subiecte electorale conflictuale, toate fiind prezentate echilibrat.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 20 bărbați și 17 femei.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele abordate de „TVR Moldova” au fost relevante și au vizat procesul electoral: mediatizarea participanților, oferirea promisiunilor electorale de concurenți și vox-populi. Este de remarcat faptul că s-a atestat o tendință de difuzare a subiectelor electorale despre coruperea alegătorilor din Republica Moldova, de exemplu în reportajele: „Cadourile electorale cu produse expirate” din 09.10.2024, „Aproptați ai fugarului Șor; reșirăți pentru corupere electorală” din 10.10.24, „Ancheta la primăria Orhel” și „Investigație ZGD: Strategia lui Ilan Șor la alegeri” din 11.10.24. Subiectele electorale respective atrag atenția consumatorilor de servicii media asupra procesului electoral în ansamblu, dar au și rolul de a atenționa alegătorii asupra unor posibile ilegalități sau tentative de compromitere a alegerilor prezidențiale și referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de concurenții electorali reflectați.

9. Accesibilitate

SMA a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz, prin limbaj mimico gestual.

10. Conformitatea cerințelor legale. Generic

Luă capitolul respectării declarației privind reținerarea alegerilor prezidențiale și referendumului republican constituțional, depusă de către furnizorul de servicii media și aprobată de către CA, este de menționat faptul că subiectele cu caracter electoral din 07.10.24 ora 18:01:20, cu titlul „*Percheziții la Orhei. CNA a ridicat un milion de lei*”, din 08.10.24 ora 18:01:33 „*Sprijin din Parlamentul european pentru R. Moldova*”, din 09.10.24 ora 18:01:24 „*Europarlamentarii condamnă interferență Rusiei în alegeri*” și „*Cadaveri electorale cu produse expirate*” ora 18:06:39 și din 10.10.24 ora 18:09:29 „*Agropriați al fagorului Șor, refuzanți pentru corupere electorală*” nu au fost incluse în rubrică „Electorala-2024”.

II. Dezbateri electorale

În perioada de raport, „TVR Moldova” nu a organizat dezbateri electorale.

III. Rezultate comparative și concluzii

Pe parcursul celor trei perioade de control, timpul alocat subiectelor cu caracter electoral a înregistrat valori relativ constante, fiind exprins între 40 min.32 sec. (perioada I) și 52 min. 45 sec. (perioada III), cu o ușoară scădere în cea de-a treia perioadă în raport cu cea precedentă (48 min. 05 sec.). Numărul de subiecte a înregistrat o evoluție importantă în cea de-a doua perioadă (18 de subiecte) în raport cu prima (30 de subiecte), recuperând ușor în cea de-a treia (20 de subiecte). Raportată la durata totală a programelor de știri, ponderea subiectelor cu caracter electoral în perioada de referință a înregistrat o scădere nesemnificativă în raport cu perioada precedentă (19% comparativ cu 21%), în ambele cazuri înregistrându-se o majorare importantă la acest capitol în raport cu perioada I de control. În perioada de referință furnizorul nu a reflectat participării la referendumul republican constituțional, în cele două perioade precedente fiindu-le alocate câte 15 secunde (3 participanți).

În perioada de control SMA nu a înadus în rubrică electorală cinci subiecte având caracter electoral, în acest sens fiind relevante prevederile pct. 38 din Regulamentul CEC, care prevede: „*În programele de știri și actualități, subiectele cu caracter electoral sunt incluse la rubrica specială „Electorala 2024”, evidențiată prin semnale acustice sau vizuale unice la început și la final*”.

Potrivit art. 90 alin. (1) din Codul electoral: „*În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de bătătură, concurenții electorali (candidații în alegeri) și participanții la referendum sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală*”.

„Cinema 1”

I. Program de știri și actualități

1. Reflectarea campaniei electorale

În perioada 07 octombrie – 13 octombrie 2024, serviciul media audiovizual „Cinema 1” a difuzat în programul de știri și actualități „Buletin de știri”, de la ora 17:00, 35 de subiecte cu caracter electoral. Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 01 oră 05 min. 22 sec., ceea ce constituie 27% din durata totală a programelor de știri și actualități.

Cele mai multe subiecte de știri cu caracter electoral au fost difuzate pe data de 11.10.2024 (vineri) – 9 subiecte. Pe data de 07 și 08 octombrie au fost difuzate cele mai puține subiecte de știri cu caracter electoral – 6.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 6 categorii de protagoniști, preponderent, concurenți electorali – de 22 de ori, organe de stat – de 10 ori, experți – de 8 ori, organul electoral – de 5 ori, actorii politici – de 3 ori și participanți la referendum – de 3 ori. Dintre actorii politici au fost reflectați Ilan Șor, PP „Șansa” și BL „Victoria – Pobeda”. În calitate de organe de stat au fost reflectate următoarele instituții: CNA, FISC, SIS, Guvernul, Președinția, Procuratura Generală, Parlamentul Republicii Moldova, IGP și Procuratura Anticorupție. În calitate de organ electoral a fost prezentă CEC.

De cele mai multe apariții au beneficiat concurenții electorali. Cele mai puține apariții le-au avut actorii politici și participanți la referendum.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de raport, „Cinema 1” a reflectat activitatea a 11 concurenți electorali înregistrați de CEC, volumul total de timp oferit concurenților electorali fiind de 37 min. 07 sec.

Totodată se atestă că „Cinema 1” a reflectat proporțional ca durată, concurenții electorali. De cel mai mult timp de reflectare a beneficiat M. Sandu cu 04 min. 48 sec. (12,9%), urmată de A. Stoianoglo cu 04 min. 01 sec. (10,8%), iar cel mai puțin a fost reflectată N. Moruri cu 02 min. 07 sec. (5,7%).

Toți concurenții electorali au beneficiat de o mediatizare a activităților electorale. Cea mai mediatizată ca durată reflectării a fost M. Sandu cu 04 min. 48 sec., urmată de A. Stoianoglo cu 04 min. 01 sec., iar cel mai puțin ca durată reflectării a fost mediatizată N. Moruri cu 02 min. 07 sec. Toți 11 concurenți electorali au fost reflectați în cadrul a câte două subiecte cu caracter electoral, beneficiind de apariții directe și indirecte.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de control, au fost reflectați 3 din 15 participanți înregistrați de CEC, volumul total de timp acordat participanților la referendum a fost de 01 min. 54 sec.

De cel mai mult timp de reflectare a beneficiat PCRM cu 01 min. 02 sec., urmat de PAS cu 47 sec. Participantul la referendumul republican constituțional MAN a beneficiat de 05 sec. din timp de reflectare. Participanții la referendum: PVE, MRM, ALDE, PR, CUB, Bl. „Împreună”, PDA, AUR, PPN, ACASĂ, PSDE și VP nu au beneficiat de timp de reflectare.

Cei 2 participanți la referendum reflectați: PCRM și PAS și participantul la referendum menționat – MAN au fost mediatizați într-un subiect de știri cu caracter electoral.

De cel mai mult timp de reflectare a beneficiat PCRM cu 01 min. 02 sec, iar cel mai puțin a fost mediatizat MAN - 05 sec.

Participanții la referendumul republican constituțional PCRM și PAS au beneficiat de apariții directe și indirecte în subiecte cu caracter electoral. Participant la referendum MAN a avut doar apariție indirectă. Participanții la referendum: PVE, MRM, ALDE, PR, CUB, Bl. „Împreună”, PDA, AUR, PPN, ACASĂ, PSDE și VP nu au beneficiat de apariții în subiecte de știri cu caracter electoral.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „Cinema 1” a reflectat 4 subiecte electorale conflictuale, toate fiind prezentate echilibrat.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 23 de bărbați și 19 femei.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele abordate de „Cinema 1” au fost relevante și au vizat procesul electoral: mediatizarea participanților la referendumul republican constituțional, oferirea promisiunilor electorale de concurenți electorali, activitatea CEC, mituirea alegătorilor moldoveni în campanie, finanțarea ilegală a campaniei electorale, etc.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinătoare față de concurenții electoraliparticipanții la referendum reflectați.

9. *Accesibilitate*

SMA a respectat parțial rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz, prin alinierea titrelor care au corespuns cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. *Conformitatea cerințelor legale. Generale*

În perioada de raport, „N4” în cadrul programelor de știri și actualități, a inclus toate subiectele electorale în rubrica specială „Electorală 2024”.

II. Rezultate comparative și concluzii

Pe parcursul celor trei perioade de control numărul subiectelor electorale difuzate de furnizor și timpul alocat acestora a înregistrat valori relativ constante, fiind cuprins între 29 și 35 în cazul subiectelor, iar ca timp de reflectare – între 01 oră 02 min. 49 sec. și 01 oră 05 min. 22 sec. Raportată la durata totală a programelor de știri, ponderea subiectelor cu caracter electoral a înregistrat o ușoară ascensiune graduală, atingând 27% în cea de-a treia perioadă, comparativ cu 22% în prima perioadă de control. Comparativ cu cea de-a doua perioadă de control, s-a înregistrat o diminuare atât a timpului alocat reflectării participanților la referendumul constituțional (de la 04 min. 48 sec. la 01 min. 54 sec.), cât și a numărului participanților la referendum reflectați (de la 6 la 5).

„N4”

I. Program de știri și actualități

1. *Reflectarea campaniei electorale*

În perioada de control, serviciul media audiovizual „N4” a difuzat, în programul de știri și actualități „Obiectiv”, de la ora 21:00, 11 subiecte cu caracter electoral.

Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 30 min. 44 sec., ceea ce constituie 25% din durata totală a programelor de știri și actualități.

„N4” a difuzat subiecte cu caracter electoral în 5 zile din 7, marți și miercuri câte 3, luni și vineri – 2, iar joi – unul. În zilele de sâmbătă și duminică, SMA nu a difuzat buletine informative.

2. *Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral*

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 5 categorii de protagoniști: cetățeni de rând, concurenți electorali, actori politici, organe de stat și organe electorale.

De cele mai multe apariții au beneficiat cetățenii de rând (31 de ori), urmași de concurenți electorali (23 de ori), actorii politici: I. Șor. Bl. „Victorie”, PAS, PȘRM (de 5 ori), organul electoral Comisia Electorală Centrală și Consiliul Electoral de Circumscripție pentru secțiile de votare din străinătate (de 5 ori), dar cele mai puține apariții le-au avut organele de stat: MAE, Guvernul, MAI și Procuratura Anticorupție (de 4 ori). Participanții la referendum și experți nu au fost reflectați.

3. *Reflectarea concurenților electorali*

În perioada de raport, „N4” a reflectat activitatea a 8 concurenți electorali înregistrați de CEC, volumul total de timp oferit concurenților electorali a fost de 08 min. 34 sec.

Totodată, se atestă că, de cel mai mult timp de reflectare a beneficiat A. Stoianoglo cu 02 min. 31 sec. (29,4%), urmat de M. Sandu cu 02 min. 12 sec. (25,7%) și V. Purlună cu 01 min. 36 sec. (16,7%), iar cel mai puțin au fost reflectați I. Chicu cu 10 sec. (1,9%) și O. Jicu cu 05 sec. (1%). Concurenții electorali V. Tarlev, A. Nărase și N. Morari nu au fost reflectați.

În perioada de control, A. Stoianoglo a fost reflectat în cele mai multe subiecte – 5, cu o durată de 02 min. 31, urmat de M. Sandu și I. Vlah, reflectate în câte 4 subiecte, cu o durată de 02 min. 12 sec. și

56 sec., iar de cel mai puțin timp de reflecție (05 sec.) și de cel mai mic număr epurări a beneficiat O. Țicu, fiind vizat într-un subiect.

Concurenții electorali V. Tarlev, A. Năstase și N. Măceari nu au fost reflecțați în niciun subiect cu caracter electoral.

Concurenții electorali A. Stoianoglo, M. Sandu, R. Ușufi și I. Vlăh au fost reflecțați atât direct, cât și indirect, iar I. Chieș, O. Țicu, V. Furună și T. Ulianovschi au avut doar apariții indirecte.

4. Reflecția participanților la referendum

În perioada de raport, „N4” nu a reflecțat niciun participant la referendum.

5. Reflecția subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „N4” a reflecțat 2 subiecte electorale cu caracter conflictual, fiind prezentate echilibrat.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 31 de femei și a 28 de bărbați.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele abordate de „N4” au fost relevante și au vizat procesul electoral: numărul de candidați, preferințele electorale ale cetățenilor reflecțate în cadrul unui sondaj sociologic, promisiunile unor candidați la funcția de președinte, numărul secțiilor de votare din Rusia, reacția lui A. Stoianoglo la reprezentarea M. Sandu la dezbateri, prezența scizată a tinerilor la serotine electorale, primii cetățeni au votat prin corespondență, liderii teritoriilor refuzăți pentru fuziune ilegală și cumpărare electorală și implicarea unor președinți în politică.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de concurenții electorali reflecțați.

9. Accesibilitate

„N4” a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz prin rulara titrelor care nu corespund cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. Conformitatea cerințelor legale. Generalic

Toate subiectele electorale difuzate de către serviciul media audiovizual de televiziune „N4” au fost incluse în rubrica „Electorală-2024”.

II. Dezbateri electorale

În perioada 01 – 13 octombrie 2024 „N4” a difuzat 8 dezbateri electorale, dintre care 4 au vizat alegerile prezidențiale, iar 4 – referendumul constituțional.

III. Rezultate comparative și concluzii

Este de menționat că în primele două perioade de control furnizorul a reflecțat toți cei 11 concurenți electorali, timpul acordat acestora fiind însă în descreștere. În perioada a treia au fost reflecțați 8 concurenți electorali, în 8 min și 34 sec., fiind continuat trendul de micșorare a spațiului de emisie acordat acestora. Un trend negativ a fost înregistrat și în cazul reflecțării participanților la referendum: raportat la prima perioadă de control, în cea de-a doua numărul participanților reflecțați s-a diminuat cu 2 (de la 5 la 3), iar în ultima perioadă de control nu a fost reflecțat niciun participant.

Cu referire la dezbaterile electorale, în contextul desfășurării acestora au fost constatate atitudini, care ar putea oferi indicii asupra devierii de la principiile stabilite de art. 89 alin. (2) al Codului electoral nr. 325/2022, moderatorii dezbaterilor ce la „N4” manifestând în repetate rânduri lipsă de imparțialitate.

Tocdară, se constată că SMA a difuzat dezbateri pentru competiții electorale marți, 01 octombrie, și joi, 03 octombrie, iar dezbaterile pentru participanții la referendum – miercuri, 02 octombrie, și vineri, 04 octombrie, deși, conform Declarației privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie, dezbaterile pentru prezidențiale urmau să fie difuzate în zilele de luni și miercuri, iar pentru referendum – în zilele de marți și joi.

Prin urmare, în privința activității furnizorului de servicii media „SELECȚIONAL - TV” SRL, fondator al serviciului de televiziune „N4”, sunt relevante prevederile pct. 28 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1197/2023, potrivit căruia: „FSM reflectă alegerile în conformitate cu declarația privind politica editorială după aprobarea acestuia de către CA și după publicarea ei pe pagina web oficială a C.A. Declarațiile se plasează, în termen de 24 de ore de la aprobare, pe pagina web oficială a C.A.”.

Potrivit art. 90 ulin. (1) din Codul electoral nr. 325 din 08.12.2022: „În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise care vizează, între-alii și alții, grupurile de inițiativă, competiții electorale (candidații în alegeri) și participanții la referendum sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală.”.

Prin scrisoarea nr. 01-241017 din 17 octombrie, FSM „SELECȚIONAL - TV” a comunicat că, în raportul de control pentru perioada 07-13 octombrie 2024, efectuat în baza Deciziei CA nr.254 din 20 septembrie 2024, a observat o abordare a DCSMA pe care nu o împărtășește. Astfel, califică ca fiind discutabilă afirmația DCSMA că în cadrul dezbaterii din 03 octombrie moderatorul a manifestat o atitudine părtinitoare cu referire la întrebările (generice) 700 km, 15 mii coceni, de fapt, fiind abordat niște informații, care sunt discutate în societate.

Cu referință la întrebarea (generic) The Times, FSM a menționat că „oporiția informației în The Times, care este una dintre cele mai vechi instituții de presă de pe continent, cu tradiții și standarde, este un fapt. Mi se pare înțelegătoare remarcă DCSMA că un jurnalist trebuie să verifice veridicitatea informațiilor, de oriunde ar veni. De fapt suntem de acord că informațiile trebuie verificate, dar în cazul din s-a spus doar că există asemenea informație în presa britanică. Concluzia că această informație, dacă e oportunită politicianilor s-o comenteze în campanie electorală poate fi considerat un act de rea credință în v. certă. Noi nu am considerat că e de rea credință”.

Cu privire la dezbaterile privind referendumul, în scrisoare este menționat că „Invitații au fost înformati privind toate condițiile de participare a dezbaterilor la etapa pregătirii. Obiecții și pretenții nu au fost. Concluzia că invitații nu vedeau timpul cronometrui pe ecran nu are suport factual”.

De asemenea, este specificat și faptul că, concluzia DCSMA, cu privire la dezbaterile din 10 octombrie, că întrebările nu au fost formulate corect și moderatoarea a avut atitudine vizibilă chiar nu are niciun suport. „Moderatoarea doar a adresat întrebări, care au fost elucidate de către participanții la dezbateri. În concluzie, solicităm membrilor CA să examineze concluziile DCSMA critice, prin prisma libertății de exprimare”.

„SOR-TV”

I. Programe de știri și actualități

1. Reflectarea campaniei electorale

În perioada 07 - 13 octombrie 2024, serviciul media audiovizual „SOR-TV” a difuzat, în programul de știri și actualități „Știri SOR-TV”, de la ora 17:00, 4 de subiecte cu caracter electoral. Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 11 min. 52 sec., ceea ce constituie 33% din durată totală a programelor de știri și actualități.

Este de menționat că SMA a difuzat toate știrile electorale în ziua de 13.10.2024 (duminică), conform Declarației privind politica editorială aprobată de CA.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 4 categorii de protagoniști, preponderent, cetățeni de rând (12 ori), concurenți electorali (11 ori), organ electoral (4 ori) și organele de stat (2 ori). În calitate de organe de stat a fost reflectate instituțiile Parlamentul Republicii Moldova și IGI. În calitate de organ electoral a fost reflectată CEC și birourile electorale locale.

De cele mai multe apariții au beneficiat cetățenii de rând. Câte mai puține apariții le-au avut organele de stat.

Categoriile „experți”, „actori politici” și „participanți la referendum” nu au avut apariții.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de raport, „SOR-TV” a reflectat activitatea celor 11 concurenți electorali înregistrați de CEC, volumul total de timp oferit acestora fiind de 02 min. 19 sec.

Toți concurenții electorali au fost reflectați în cadrul a unui subiect. Cel mai mare timp de reflectare l-a avut T. Ulianovschi cu o durată totală de 18 sec. (12,0%), urmat de I. Chicu cu 17 sec (12,2%). Cea mai mică durată de reflectare au avut-o I. Vlaș și N. Măraș cu o durată de câte 9 sec (6,5%). Concurenții electorali au avut parte de apariții indistincte.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de raport, „SOR-TV” nu a reflectat participanții la referendum.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „SOR-TV” nu a reflectat subiecte electorale cu caracter conflictual.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 17 femei și 11 bărbați.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele electorale abordate de „SOR-TV” au fost relevante și au vizat procesul electoral: reflectarea concurenților electorali, informații generale de la CEC privind tehnica votării, pregătirile de scrutin din raionul Soroca și vox-populi. „SOR-TV” a pus accent pe evenimente regionale pentru procesul electoral din raionul Soroca, ca de exemplu reflectarea aspectelor procesului de vot privind desfășurarea scrutinului din 26 octombrie, în municipiul Soroca. De asemenea, SMA a organizat un vox-populi în mun. Soroca pentru a observa care este atitudinea cetățenilor de rând față de scrutinul din 26 octombrie 2024.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de concurenții electorali.

9. Accesibilitate

SMA a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz, prin rulara titrelor care au corespuns cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. Conformitatea cerințelor legale. Generic

În perioada de raport, „SOR-TV”, în cadrul programelor de știri și actualități, a inclus toate subiectele electorale în rubrica specială „Electoral 2024”.

II. Rezultate comparative și concluzii

În perioada de referință, comparativ cu cea de a doua perioadă de control, a continuat trendul pozitiv de majorare a timpului alocat subiectelor cu caracter electoral, fiind consemnată și o mărire a numărului de subiecte cu caracter electoral: de la 03 min. 29 sec. (1 subiect) la 10 min. 52 sec. (6 subiecte). Raportată la durarea totală a programelor de știri, ponderea subiectelor cu caracter electoral

a înregistrat o ușură ascensiune, atingând 33% în cea de-a treia perioadă, comparativ cu 17% în cea de-a doua perioadă de control. Furnizorul a nu a alocat timp de emisiie pentru reflectarea activității participanților la referendumul republican constituțional.

De asemenea, este de menționat că în perioada III, „SOR-TV” a difuzat subiecte electorale și le-a inclus toate în rubrica specială „Electorală 2024”, înlocuind în acest mod, devierile semnificate în perioadele de control anterioare.

„Drochia TV”

I. Program de știri și actualități

1. Reflectarea campaniei electorale

În perioada de control, serviciul media audiovizual „Drochia TV” a difuzat, în programul de știri și actualități „Sinteza electorală săptămânală”, de la ora 19:30, 2 subiecte cu caracter electoral. Acest program de știri și actualități este difuzat în ziua de sâmbătă și retransmis în reluare în ziua următoare. Volumul total al celor două subiecte cu caracter electoral a fost de 19 min. 20 sec., ceea ce constituie 100% din durata totală a programelor de știri și actualități.

„Drochia TV” s-a angajat să reflecte programele de știri și actualități în fiecare zi de sâmbătă, cu reluări în ziua de duminică, respectiv, la data de 12 octombrie, au fost prezentate 2 subiecte cu caracter electoral.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 4 categorii de protagoniști: participanți la referendum, concurenți electorali, organe de stat și organismul electoral CEC.

Cetățeni de rând, neteri politici, și experți nu au fost reflectați.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de raport, „Drochia TV” a reflectat 11 concurenți electorali înregistrați de CEC, volumul total de timp oferit concurenților electorali fiind de 11 min. 24 sec. De cel mai mult timp a beneficiat A. Stoianoglo cu 1 min. 36 sec. (14%) urmat de M. Sandu cu 1 min. 20 sec. (11,7%). De cel mai puțin timp de reflectare a beneficiat concurentul electoral I. Vlăb cu 26 sec. (3,8%). TV Drochia a reflectat toți concurenții electorali înregistrați la CEC.

Fiecare concurent electoral a fost menționat într-un singur subiect cu oferirea timpului pentru prezentarea activităților electorale, beneficiind doar de intervenții directe.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de raport, „Drochia TV” a reflectat un participant la referendum, acesta fiind Partidul Renasterii (PR). Participantul a beneficiat de 01 min. 58 sec. într-un subiect.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „Drochia TV” a reflectat un subiect electoral conflictual. Acesta nu a fost echilibrat cu poziția participantului la referendum „PR”.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender alestă prezența a 7 bărbați și a 4 femei.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele electorale abordate de „Drochia TV” au fost relevante și au vizat concurenții electorali și participanții la referendum.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de concurenții electorali și participantul la referendum reflectat.

9. *Accesibilitate*

„Drochia TV” a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz, prin filtrarea conținutului.

10. *Conformitatea cerințelor legale. Generic*

La cuprinderea respectării declarației privind reflectarea alegerilor prezidențiale și referendumului republican constituțional, depusă de către furnizorul de servicii media și aprobată de către CA, este de menționat că, toate subiectele electorale difuzate de către serviciul media audiovizual de televiziune „Drochia TV” au fost incluse în rubrica „Electorală-2024”.

II. Rezultate comparative și concluzii

Este de menționat că în toate cele trei perioade de control furnizorul a reflectat toți cei 11 concurenți electorali, timpul acordat acestora fiind în continuă creștere. Spre deosebire de perioada precedentă de control, în care au fost reflectați toți cei 15 participanți la referendum, unicul participant la referendum reflectat în perioada de raport a fost „Partidul Renașterii”, informația fiind relevantă în contextul investigațiilor efectuate de autorități.

„Media TV”

I. Programe de știri și actualități

1. *Reflectarea campaniei electorale*

În perioada 07 – 13 octombrie 2024, serviciul media audiovizual „Media TV” a difuzat, în programul de știri și actualități „Știri Media TV”, de la ora 18:00, 16 de subiecte cu caracter electoral. Volumul total al acestor subiecte cu caracter electoral a fost de 34 min. 30 sec., ceea ce constituie 82% din durata totală a programelor de știri și actualități.

Pe 12.10.2024 și 13.10.2024, numărul subiectelor cu caracter electoral difuzate a fost identic. În ziua de duminică, au fost difuzate în reluare toate subiectele electorale din ziua de sâmbătă. Totodată, este de menționat că SMA a difuzat știri electorale în zilele indicate în Declarația privind politica editorială aprobată de CA.

2. *Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral*

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 5 categorii de protagoniști, preponderent, participanți la referendum (30 de ori), concurenți electorali (22 de ori), organe electorale (18 ori), organe de stat (4 de ori), și cetățeni de rând (2 ori). În calitate de organ de stat a fost reflectată instituția APL Cirișlia. În calitate de organ electoral a fost reflectată CEC și birourile electorale locale.

De cele mai multe apariții au beneficiat participanții la referendum. Cele mai puține apariții le-au avut cetățenii de rând.

Categoriile „experți” și „actori politici” nu au avut apariții.

3. *Reflectarea concurenților electorali*

În perioada de raport, „Media TV” a reflectat activitatea a 11 concurenți electorali înregistrați de CEC, volumul total de timp oferit concurenților electorali a fost de 01 min. 50 sec. Toți concurenții electorali au fost doar nominalizați în cadrul a două subiecte, fiecare având o durată efectivă de reflectare de 10 sec, în apariții indirecte.

4. *Reflectarea participanților la referendum*

În perioada de raport, au fost reflectați 15 participanți înregistrați de CEC, volumul total de timp acordat participanților la referendum fiind de 02 min. 30 sec. Toți participanții la referendum au fost

două nominalizații în cadrul a două subiecte, fiecare având o durată totală de reflectare de 10 sec. în apariții indirecte.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „Media TV” nu a reflectat subiecte electorale cu caracter conflictual.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 20 bărbați și 14 femei.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele electorale abordate de „Media TV” au fost relevante și au vizat procesul electoral: informații generale de la CEC privind tehnica votării, pregătirile de scrutin din orașul Cimișlia, informații de la APL Cimișlia privind desfășurarea scrutinului la nivel local. „Media TV” a pus accent pe evenimente regionale pentru procesul electoral din raionul Cimișlia, ca de exemplu reflectare aspectelor tehnice privind desfășurarea scrutinului din 20 octombrie, atât în orașul Cimișlia, cât și în localitățile din regiune.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinică față de concurenții electorali/participanții la referendum reflectați.

9. Accesibilitate

SMA a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz, prin rulara titrelor care au corespuns cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. Conformitatea cerințelor legale. Generice

În perioada de raport, „Media TV”, în cadrul programelor de știri și actualități, a inclus toate subiectele electorale în rubrica specială „Electorala 2024”.

II. Rezultate comparative și concluzii

Pe parcursul celor trei perioade de control numărul subiectelor electorale difuzate a înregistrat o scădere importantă, de la 38 în prima perioadă la 7 în cea de-a doua, cu o ușoară revenire în perioada III (16). Timpul alocat subiectelor a urmat același trend – de la 01 oră 31 min. 13 sec. în prima perioadă, la 22 min. 02 sec. în cea de-a doua și 34 min. 30 sec. în perioada III. Raportat la durata totală a programelor de știri, ponderea subiectelor cu caracter electoral a înregistrat valori extreme, oscilând între 1% în cea de-a doua perioadă de control și 82% în perioada a III-a. Un dezechilibru pronunțat a fost identificat și în raport cu reflectarea participanților la referendum: timpul alocat acestora a fost de 48 de sec. (perioada I), 02 min. 30 sec. (perioada III), în cea de-a doua perioadă de control furnizorul omițând să reflecte activitatea acestora; numărul participanților reflectați a crescut de la 4 (perioada I) la 15 (perioada III), la capitolul respectiv fiind înregistrată valoarea „0” în cea de-a doua perioadă de control.

„TV Elita”

I. Program de știri și actualități

1. Reflectarea campaniei electorale

În perioada 07-13 octombrie 2024, „TV Elita” a difuzat, în programele de știri și actualități, 15 subiecte cu caracter electoral, dintre care 6 subiecte în primă difuzare. Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 25 min. 49 sec., ceea ce constituie 17 % din durata totală a programelor de știri și actualități.

„TV Elita” a difuzat subiecte cu caracter electoral în 5 zile din 7. Cele mai multe subiecte cu caracter electoral au fost difuzate joi și vineri, câte 4 subiecte în fiecare zi. Cele mai puține știri au fost difuzate în ziua de sâmbătă și duminică. Totodată, este de menționat că în data de 07 octombrie (luni), „TV Elita” nu a difuzat subiecte electorale în buletinul informativ, iar la data de 08 octombrie (marți), a lipsit buletinul informativ de la ora 21:00. În contextul celor expuse mai sus, este de menționat că prin scrisoarea nr. 10 din 10.10.2024 expediată în adresa CA, „TV Elita” a indicat faptul că până la data de 09 octombrie, s-au confruntat cu unele deficiențe, inclusiv de ordin tehnic, care au fost înlăturate începând cu 09 octombrie.

2. Reflectarea protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 6 categorii de protagoniști din 7, preponderent actorii politici (17 apariții), organele de stat (15 apariții), concurenții electorali (10), organele electorale (7), experții și participanții la referendum, cu câte 2 apariții fiecare. Astfel, cele mai multe prezențe în cadrul subiectelor cu caracter electoral le-au revenit actorilor politici, fiind reflectați (PAS, PSRM, Bl. „Victorie”, PN), iar cele mai puține – organului electoral (CEC) și participanților la referendum. Totodată, cetățenii de rând nu s-au regăsit în buletinele de știri difuzate de „TV Elita”.

3. Reflectarea concurenților electorali

În perioada de raport, „TV Elita” a reflectat 6 concurenți electorali din 11 înregistrați de CEC, toți fiind menționați în cadrul subiectelor cu caracter electoral difuzate, volumul total de timp oferit concurenților electorali fiind de 01 minut și 17 secunde. Toți cei 6 concurenți electorali au beneficiat doar de intervenții indirecte.

4. Reflectarea participanților la referendum

În perioada de raport, „TV Elita” a reflectat 1 participant la referendum din cei 15 înregistrați de CEC, acesta fiind menționat în cadrul buletinelor informative difuzate, fiind vorba despre Partidul Renaștere (PR), volumul total de timp oferit participantului la referendum constituind 10 secunde, într-o intervenție indirectă.

5. Reflectarea subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „TV Elita” a difuzat 2 subiecte cu caracter conflictual, care au fost prezentate dezechilibrat, nefiind prezentate principalele puncte de vedere aflate în opoziție.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 6 femei și 13 bărbați.

7. Relevanța temelor abordate

Toate subiectele cu caracter electoral difuzate de „TV Elita” în perioada de raport au fost relevante și au vizat procesul electoral.

8. Atitudine autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare în buletinele informative difuzate.

9. Accesibilitate

SMA a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de văz sau auz, prin titrarea sincron a buletinelor de știri de la ora 21:00.

10. Conformitatea cerințelor legale. Generic

În data de 08 octombrie, a lipsit buletinul informativ de la ora 21:00. Conform Declarației privind reflectarea alegerilor aprobată de CA, „TV Elita” și-a asumat să prezinte buletine informative de luni

până duminică. În contextul celor expuse, este de menționat că prin scrisoarea nr. 10 din 10.10.2024 expediată în adresa CA „TV Elita” a indicat faptul că până la data de 09 octombrie, s-au constatat cu unele deficiențe, inclusiv de ordin tehnic, care au fost înlăturate ulterior.

În prima și a doua perioadă de monitorizare au fost atestate deviații ale orei de începere a buletinului informativ de la ora 21:00, totodată, ca urmare a controlului s-a atestat că, începând cu data de 09 octombrie, ora de începere a buletinului de la ora 21:00 a fost respectată, iar deviații de timp nu au fost înregistrate.

La 10 octombrie, ora 21:05:53, „TV Elita” a prezentat un sondaj în care au fost prezentați favoriții pentru funcția de președinte al Republicii Moldova, sondajul fiind prezentat incorect, dat fiind faptul că în știre a lipsit informația cu privire la metodologia utilizată, perioada în care a fost efectuat sondajul, geografia sondajului, marja de eroare și autorizarea sau lipsa autorizării de către CEC.

În perioada de raport, toate subiectele cu caracter electoral difuzate de „TV Elita” au fost încadrate în rubrica „Electorala 2024”.

II. Rezultate comparative și concluzii

Comparativ cu cea de-a doua perioadă de control, în perioada de referință furnizorul a alocat mai multă atenție subiectelor cu caracter electoral, valorile crescând în raport cu timpul acordat acestora (de la 06 min. 52 sec. la 25 min. 49 sec.), numărul subiectelor (de la 7 la 15) și ponderea subiectelor raportată la durata totală a programelor de știri (de la 3% la 17%). Valorile de timp și număr de subiecte au rămas, însă, inferioare celor înregistrate în prima perioadă de control (29 de subiecte și 34 min. 42 sec.), în contextul reflexării activităților legate de referendumul republican constituțional, furnizorul a reflectat 1 participant, în acest sens fiind alocate 10 secunde.

În perioada de raport „TV Elita” a difuzat 2 subiecte cu caracter conflictual dezechilibrat. Astfel, subiectele conflictuale cu titlul „*Promo-Lex: Cheltuieli nedectarate și implicarea bisericii în campanie electorală*” (difuzat la data de 09 octombrie, ora 21:04:00, în reluare la data de 10 octombrie, ora 21:08:14) și al doilea subiect „*Căzătorii electorale cu dulciori expirau*” (difuzat la data de 11 octombrie, ora 21:09:42, în reluare la data de 12 octombrie, ora 21:11:11 și 13 octombrie, ora 21:10:55), nu au fost echilibrate prin prezentarea poziției părților acuzate vizate în subiecte.

La data de 10 octombrie, ora 21:05:53, „TV Elita”, a difuzat un sondaj de opinii privind favoriții pentru funcția de președinte al Republicii Moldova, sondajul fiind prezentat incorect, dat fiind faptul că în știre a lipsit informația cu privire la metodologia utilizată, perioada în care a fost efectuat sondajul, geografia sondajului, marja de eroare și autorizarea sau lipsa autorizării de către CEC, în acest sens fiind relevante prevederile pct. 48 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1137/2023, care stabilește următoarele: „*În perioada electorală P33d, în cazul în care reflectă rezultatele sondajelor de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor, prezintă suplimentar în mod obligator următoarea informație: 1) cine a comandat, cine a realizat și, dacă se cunoaște, cine a plătit sondajul; 2) metodologia utilizată și perioada în care a fost efectuat sondajul; 3) geografia sondajului, răspunsurile egalațiunale (numărul de răspunsuri) și marja de eroare; 4) autorizarea sau lipsa autorizării sondajului de către CEC.*”

Pentru prevederile art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 325 din 08.12.2022: „*În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, campaniile electorale (candidații în alegeri) și participarea în referendum sunt difuzate publicitate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală.*”

„Studiu-I”

I. Program de știri și actualități

1. Reflecția campaniei electorale

În perioada de control, serviciul media „Studio-L” a difuzat, în programul de știri și actualități „Știri”, de la ora 19:05, 18 subiecte cu caracter electoral.

Volumul total alocat subiectelor cu caracter electoral a fost de 53 min. 37 sec., ceea ce constituie 17% din durata totală a programelor de știri și actualități difuzate în perioada supusă controlului.

„Studio-L” a difuzat știri cu caracter electoral 6 zile din 7. Cele mai multe subiecte cu caracter electoral au fost difuzate pe data de 11 și 12 octombrie. Subiectele de sâmbătă sunt date în rețineră în ziua de duminică.

2. Prezența protagoniștilor în subiectele cu caracter electoral

În cadrul subiectelor cu caracter electoral au fost reflectate 4 categorii de protagoniști: concurenți electorali, organ electoral, organ de stat și cetățeni de rând.

Actori politici, experți și participanți la referendum nu au fost reflectați.

De cele mai multe apariții au beneficiat cetățenii de rând. Cele mai puține apariții le-a avut organul electoral.

3. Reflecția concurenților electorali

În perioada de raport, „Studio-L” a reflectat 6 concurenți electorali înregistrați de CEC (*și-a D concurenți înregistrați*), volumul total de timp oferit concurenților electorali fiind de 01 min. 10 sec. Este de menționat că concurentul electoral D. Tiu a fost reflectat cu 15 sec. (aparitie directă), cinei dintre concurenții electorali au fost doar menționați (intervenții indirecte). Fiecare concurent electoral a fost menționat într-un singur subiect.

4. Reflecția participanților la referendum

În perioada de raport, „Studio-L” nu a reflectat nici un participant la referendum din cei 15 înregistrați de CEC.

5. Reflecția subiectelor electorale cu caracter conflictual

În perioada de raport, „Studio-L” nu a reflectat niciun subiect electoral conflictual.

6. Asigurarea echilibrului de gen

Raportul gender atestă prezența a 44 de femei și a 29 de bărbați.

7. Relevanța temelor abordate

Subiectele abordate de „Studio-L” au fost relevante deoarece nu vizau concurenții electorali, Vox populi referitor la opțiunea aleasă pentru referendum, informații de la CEC.

8. Atitudinea autor

SMA a manifestat atitudine nepărtinitoare față de concurenții electorali reflectați.

9. Accesibilitate

„Studio-L” a respectat rigorile cu privire la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități de vâz sau auz, prin rularea titrelor care au corespuns cu esența conținutului și imaginilor difuzate.

10. Conformitatea cerințelor legale, Generic

Totul subiectele electorale difuzate de către serviciul media audiovizual de televiziune „Studio-L” au fost incluse în rubrica „Electorală-2024”.

II. Rezultate comparative și concluzii

În perioada de raport, SMA a inclus în programele de știri și actualități rubrica „Electorală 2024”, aceasta fiind lipsă în perioadele de control precedente. Totodată, este de remarcat că, în timp ce s-a constatat o creștere progresivă a numărului de subiecte cu caracter electoral și a timpului alocat acestora pe parcursul campaniei electorale, numărul concurenților electorali reflectați și durata reflectării acestora în cea de-a treia perioadă a înregistrat o scădere. La fel ca și în perioadele

precedente, furnizorul nu a reflectat activitatea participanților la referendumul republican constituțional.

„R Live TV”

I. Program de știri și actualități

În perioada de raport, serviciul media audiovizual „R Live TV” nu a difuzat programe de știri și actualități.

II. Dezbateri electorale

În perioada de control, „R Live TV” a organizat 5 dezbateri dedicate referendumului, la care au fost invitați câte 3 participanți.

Potrivit Declarației privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor, SMA s-a obligat să difuzeze dezbaterile electorale la ora 20:00. Controlul a atestat că programele de dezbateri electorale au început la ora 19:00. Astfel, sunt relevante prevederile pct. 28 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media aprobat Hotărârea CEC nr. 1137 din 28 iulie 2023, potrivit căruia *„S’od reflectă alegerile în conformitate cu declarația privind politica editorială după aprobarea acesteia de către CA și după publicarea ei pe pagina web oficială a CA. Declarațiile se plasează, în termen de 34 de ore de la aprobare, pe pagina web oficială a CA”*.

Potrivit prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 325 din 08.12.2022: *„În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, consențenții electorali (candidații în alegeri) și participanții la referendum sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală.”*

„Canal Regional”

I. Program de știri și actualități

În perioada de control, „Canal Regional” nu a difuzat programe de știri și actualități.

II. Dezbateri electorale

În perioada de control, „Canal Regional” nu a organizat dezbateri electorale.

III. Rezultate comparative și concluzii

De menționat că, în Declarația privind reflectarea alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, SMA nu s-a angajat să difuzeze programe de știri și actualități, dar s-a angajat să organizeze dezbateri electorale în zilele de marți și vineri la ora 20:00.

Prezent la ședință reprezentantul serviciului media „R Live TV”, Sergiu Scobrică, s-a expus asupra rezultatelor controlului, menționând că constatărilor din raport privind încălcarea comisă se datorează numărului mare de participanți la alegerile din 20 octombrie 2024. În neinformarea CA despre aceste aspecte a fost doar o scăpare din partea furnizorului de servicii media.

În ședința publică din 18 octombrie 2024, ce urmează a examinării Raportului privind reflectarea alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican

constituțional din 20 octombrie 2024 (perioada monitorizată 07 - 13 octombrie 2024), membrii CA au menționat că au votat pentru sancționarea serviciilor media audiovizuale, deoarece unii dintre ei nu sunt la prima abatere de acest capitol.

Cu referire la „PRO TV Chișinău”, membrii constată că, deși este vorba de un singur subiect cu caracter electoral difuzat în afara rubricii „Electorală 2024”, serviciul media audiovizual nu este la prima abatere constatată privind omiterea includerii unui subiect cu caracter electoral în rubrica respectivă.

În cazul serviciilor media audiovizuale „TVC 21” și „ATV”, membrii nu au aplicat sancțiuni, motivând că „ATV”, din 6 subiecte cu caracter electoral, doar unul nu a fost inclus în rubrica „Electorală 2024” și, fiind la prima abatere, sancțiunea de 5 000 de lei nu rezonază în raport cu cele atestate, iar cu referire la „TVC 21”, membrii au considerat că aplicarea unei sancțiuni pecuniare nu este judicioasă, chiar dacă modificările la declarația privind reflectarea alegerilor au fost aprobate după perioada monitorizată, 07-13 octombrie 2024.

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, ale Codului electoral nr. 325/2022 și ale Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137 din 28.07.2023,

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se ia act de controlul serviciilor media audiovizuale de televiziune: „Moldova-1”, „TV-Găgăuzia”, „Pro TV Chișinău”, „Canal Regional”, „ATV”, „Exclusiv TV”, „Jurnal TV”, „TVC 21”, „TV8”, „TVR Moldova”, „Cinema 1”, „N4”, „SOR TV”, „Drochia TV”, „Media TV”, „TV Elita”, „Studio L” și „R Live TV” și se aprobă Raportul de monitorizare privind reflectarea alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, pentru perioada 07 – 13 octombrie 2024 (se anexează).

2. Se sancționează cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, fondator al serviciului media audiovizual „PRO TV Chișinău”, pentru încălcarea prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral (pct. 38 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul serviciilor media audiovizuale Republicii Moldova nr. 174/2018.

3. Se sancționează cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media AO „MEDIA ALTERNATIVĂ”, fondator al serviciului media audiovizual „TV8”, pentru încălcarea prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral (pct. 38 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul serviciilor media audiovizuale Republicii Moldova nr. 174/2018.

4. Se sancționează cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media „Societatea Română de Televiziune”, fondator al serviciului media audiovizual „TVR Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral (pct. 38 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul serviciilor media audiovizuale Republicii Moldova nr. 174/2018.

5. Se sancționează cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media „SELECTCANAL-TV” SRL, fondator al serviciului media audiovizual „N4”, pentru încălcarea prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral (pct. 28 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul serviciilor media audiovizuale Republicii Moldova nr. 174/2018.

6. Se sancționează cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media Cooperativa „Molodosti”, fondator al serviciului media audiovizual „TV Elita”, pentru încălcarea prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral (pct. 48 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul serviciilor media audiovizuale Republicii Moldova nr. 174/2018.

7. Se sancționează cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media „BRIGHT COMMUNICATIONS” SRL, fondator al serviciului media audiovizual „R Live TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 90 alin. (1) din Codul electoral (pet. 28 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media), în conformitate cu art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul serviciilor media audiovizuale Republicii Moldova nr. 174/2018.

8. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, furnizorii de servicii media Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”, ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, „BIZIM AIDINIC” SRL, AO „MEDIA ALTERNATIVĂ”, „Societatea Română de Televiziune”, Cooperativa „Molodost” și „BRIGHT COMMUNICATIONS” SRL sunt obligați să difuzeze textul sancțiunii în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, fondator al serviciului media audiovizual de televiziune „PRO TV Chișinău” pentru încălcarea prevederilor pct. 38 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023, potrivit cărora în programele de știri și actualități, subiectele cu caracter electoral sunt incluse la rubrica specială „Electorala – 2024”, evidențiată prin semnale acustice sau vizuale unice la început și la final”.

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media AO „MEDIA ALTERNATIVĂ”, fondator al serviciului media audiovizual de televiziune „TV 8” pentru încălcarea prevederilor pct. 38 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023, potrivit cărora în programele de știri și actualități, subiectele cu caracter electoral sunt incluse la rubrica specială „Electorala – 2024”, evidențiată prin semnale acustice sau vizuale unice la început și la final”.

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media „Societatea Română de Televiziune”, fondator al serviciului media audiovizual de televiziune „TVR Moldova” pentru încălcarea prevederilor pct. 38 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023, potrivit cărora în programele de știri și actualități, subiectele cu caracter electoral sunt incluse la rubrica specială „Electorala – 2024”, evidențiată prin semnale acustice sau vizuale unice la început și la final”.

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media „Select Canal-TV” SRL, fondator al serviciului media audiovizual de televiziune „N +” pentru încălcarea prevederilor pct. 28 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023, potrivit cărora furnizorii reflectă alegerile în conformitate cu deciziunile privind politica editorială aprobată de către CE.

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a sancționat cu amendă în mărime de 5 000 de lei furnizorul de servicii media Cooperativa „Molodost”, fondator al serviciului media audiovizual „TV Flita”, pentru încălcarea prevederilor pct. 48 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023, potrivit cărora în perioada electorală FSM, în cazul în care reflectă rezultatele sondajelor de opinie, privind alegerile prezidențiale următoarele sunt obligate urmărirea informației: cine a candidat, cine a realizat și cine a pierdut, meteahna utilizată și perioada în care a fost efectuat sondajul, geografica sondajului, diversitatea reprezentării și marja de eroare.

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a sancționat cu o amendă în mărime de 5 000 de lei, furnizorul de servicii media „BRIGHT COMMUNICATION” SRL, fondator al serviciului media audiovizual de televiziune „R Live TV” pentru încălcarea prevederilor pct. 28 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023, potrivit căreia furnizorii reflectă alegerile în conformitate cu declarația privind politica editorială aprobată de către CA.

9. Furnizorii de servicii media ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, AO „MEDIA ALTERNATIVĂ”, „Societatea Română de Televiziune”, Cooperativa „Molodost” și „BRIGHT COMMUNICATIONS” SRL vor prezenta, în termen de 5 zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii, un raport despre executarea prevederilor art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, care va include data și ora difuzării textului sancțiunii.

10. Furnizorii de servicii media ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, AO „MEDIA ALTERNATIVĂ”, „Societatea Română de Televiziune”, „SELECTCANAL-TV” SRL, Cooperativa „Molodost” și „BRIGHT COMMUNICATIONS” SRL vor prezenta dovada achitării amenzilor în termen de 30 de zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii.

Datele bancare pentru achitarea amenzii: Cod fiscal: 10006601000037

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat

Adresa băncii: mun. Chișinău, str. Constantin Țănasu nr. 7

Codul IBAN: MDXX1RGAA14311111110000

„XX” – codul de control, care se formează conform Anexei nr. 4 la Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 157/2013 (cod numeric);

„LLLL” – cod de descifrare al codului încălțării conform CUATM (cod numeric)

11. Raportul de monitorizare privind reflectarea alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, pentru perioada 07 – 13 octombrie 2024, se remite Comisiei Electorale Centrale și se publică pe site-ul web oficial al Consiliului Audiovizualului și pe site-urile web ale furnizorilor de servicii media cel târziu la data de 19 octombrie 2024, conform prevederilor art. 90 alin. (16) din Codul electoral nr. 325/2022.

12. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Curtea de Apel Chișinău (mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4), în termen de 3 zile, cure se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost adoptată prezenta decizie, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.

13. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale.

14. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și se publică pe site-ul web oficial al Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINȚĂ

Liliana VIȚULEȘANU